

Grundskoleförvaltningen

Skolbiblioteksplan

2026 – 2027

Formges efter beslut

Dokumentets namn:
[Benämning/dokumentets namn]

Diarienummer:
[Diarienummer]

Typ av dokument:
[Exempel: Riktlinjer]

Version:
[Nummer]

Beslutad av:
[Benämning/dokumentets namn]

Datum för beslut:
[Datum]

Framtagen av:
[Förnamn Efternamn]

Organisation/område
[Verksamhet/förvaltning som berörs]

Ansvarig chef:
[Förnamn Efternamn]

Uppföljd:
[Datum]

Reviderad av:
[Förnamn Efternamn]

Reviderad:
[Datum]

Ansvarig för uppföljning/revidering

Följs upp:
[Datum]

Innehåll

1.	<i>Inledning och bakgrund</i>	4
1.1	Syfte.....	4
1.2	Genomförande och delaktighet.....	4
2.	<i>Vad säger styrdokumentet?</i>	5
2.1	Skollagen (2010:800) om skolbibliotek.....	5
2.2	Läroplanen för grundskolan och anpassade grundskolan (Lgr22)	5
2.3	Bibliotekslagen (2013:801).....	5
2.4	Barnkonventionen (SÖ 2020:1)	6
2.5	Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	6
3.	<i>Definition av och ändamål för skolbiblioteket i Malmö</i>	6
3.1	Vad är ett skolbibliotek?	7
3.2	Skolbibliotekets stödfunktion	7
3.3	Samverkan för elevers lärande och läsning	8
3.4	Skolbibliotekens ändamål: läsning, medie- och informationskunnighet, demokrati och kultur.....	8
3.4.1	Skolbibliotekets uppdrag att främja läsning	8
3.4.2	Skolbibliotekets uppdrag att främja medie- och informationskunnighet (MIK)	10
3.4.3	Skolbibliotekets uppdrag att främja värdegrund och demokrati	10
3.4.3.1	Barnrättsperspektiv, barnperspektiv och barnets eget perspektiv.....	11
3.5.4	Skolbibliotekets uppdrag att främja kulturell verksamhet	11
4.	<i>Mål, indikatorer och uppföljning</i>	12
4.1	Utvecklingsområde: Likvärdighet och jämlikhet.....	12
4.2	Utvecklingsområde: Behov och rättigheter	13
4.3	Utvecklingsområde: Samverkan och hållbarhet.....	14
5.	<i>Ansvarsfördelning</i>	15
5.1	Rektors ansvar.....	15
5.2	Skolbibliotekariens ansvar	16
5.3	Lärarnas ansvar	17
5.4	Elevernas ansvar	18
5.5	Förvaltningens stöd.....	18
6.	<i>Avslutande reflektion</i>	19
	Bilaga 1 – särskilda skäl för undantag från krav på skolbibliotek	20
	Bilaga 2 - Elevers perspektiv på skolbibliotek	21

1. Inledning och bakgrund

Grundskoleförvaltningens ledning beslutade i januari 2025 att ta fram en särskild skolbiblioteksplan för Malmös grundskolor, inklusive anpassade grundskolor. Uppdraget tilldelades enheten *Skolnära stöd och utveckling* och har genomförts av utvecklingssekreterare i samverkan med referensgrupper.

Malmö stad har sedan 2022 en övergripande biblioteksplan som gäller till och med 2027, där även skolbiblioteken omfattas. För att tydliggöra skolbibliotekens uppdrag och deras roll i att stödja elevers lärande och utveckling, samt för att stärka skolornas arbete med att bygga en välfungerande skolbiblioteksverksamhet, har behovet av en särskild skolbiblioteksplan identifierats. Denna plan är därför ett komplement till Malmö stads biblioteksplan och utgår från de mål och målbilder som formulerats i den övergripande planen. Behovet av en särskild skolbiblioteksplan har dessutom förstärkts genom den nya lagen om skolbibliotek som trädde i kraft i juli 2025.

Skolbiblioteksplanen är både ett styrande och vägledande dokument. Den anger ansvar, mål och uppföljning, och fördjupar samtidigt skolbibliotekets uppdrag och hur det kan omsättas i praktiken. Planen omfattar samtliga skolor inom förvaltningen och riktar sig främst till skolledare och skolbibliotekarier, men är även relevant för övrig personal i skolan.

1.1 Syfte

Syftet med planen är att säkerställa alla elever i stadens grundskolor och anpassade grundskolor har tillgång till bemannade, kvalitativa och pedagogiskt integrerade skolbibliotek.

Planen gäller för perioden 2026–2027 och följer samma giltighetstid som Malmö stads biblioteksplan, så att kommande revideringar kan göras parallellt.

1.2 Genomförande och delaktighet

Arbetet med att ta fram skolbiblioteksplanen har skett i samverkan inom skolorganisationen. En referensgrupp av skolbibliotekarier har bidragit med erfarenheter samt förslag kring innehåll, struktur och utveckling av verksamheten. Rektorer har fört in perspektiv och tankar kring rektors roll och ansvar.

Högstadiееlever har genom Malmö stads centrala elevråd delat sina tankar om skolbibliotek. De yngre elevernas perspektiv har samlats in via dialog

med elevgrupper på tre skolor. Lärare vid fem skolor har, via skolbiblioteken, fått möjlighet att lämna synpunkter om lärarnas ansvar.

Som stöd i processen har Skolverkets vägledning för skolbiblioteksplaner (2025) använts, som bidragit till struktur i arbetet.

2. Vad säger styrdokumentet?

Skolbiblioteksverksamheten regleras av skollagen, bibliotekslagen, offentlighets- och sekretesslagen, läroplanen och barnkonventionen.

Skolbiblioteksplanen utgår från Malmö stads gemensamma biblioteksplan (2022–2027) och de mål som finns där.

2.1 Skollagen (2010:800) om skolbibliotek

De nya bestämmelserna som trädde i kraft i juli 2025 anger att alla elever ska ha tillgång till ett skolbibliotek på den egna skolan. Huvudmannen ska i skolbiblioteksplanen redovisa vilka skolor som saknar skolbibliotek på grund av särskilda skäl, samt ange skälen.

Skolbiblioteket definieras som en organiserad verksamhet med ett brett och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som stödjer undervisningen.

Skolbibliotekets ändamål är att främja elevers läsande samt deras medie- och informationskunnighet. Huvudmannen ska i sin biblioteksplan beskriva hur dessa ändamål ska uppnås. Skolbiblioteket ska vara bemannat med i första hand personal med utbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap, och i andra hand personal med annan relevant högskoleutbildning. Bemanningen ska vara i sådan omfattning och att ändamålen kan uppnås.

2.2 Läroplanen för grundskolan och anpassade grundskolan (Lgr22)

Läroplanen anger att rektor ansvarar för att elever har tillgång till skolbibliotek som en del av den pedagogiska verksamheten, för att stärka deras språkliga förmåga och digitala kompetens.

2.3 Bibliotekslagen (2013:801)

Skolbiblioteket omfattas av bibliotekslagen, vars ändamål är att stärka demokratin genom fri åsiktsbildning, fri och likvärdig tillgång till kunskap och information, samt främja kulturell verksamhet och bildning.

Lagen betonar att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med annat modersmål än svenska, personer med funktionsnedsättning, samt nationella minoriteter.

2.4 Barnkonventionen (SÖ 2020:1)

Barnkonventionen uttrycker i mångt och mycket samma grundläggande idé som bibliotekslagen: att barn och unga ska ha likvärdig tillgång till kunskap, kultur och information, samt ges möjlighet att utöva yttrande- och åsiktsfrihet. Genom att arbeta i enlighet med både bibliotekslagen och barnkonventionen blir skolbiblioteket en del av skolans kompensatoriska och demokratiska uppdrag. Skolbiblioteket bidrar på så sätt till att förverkliga barnets rättigheter i skolans vardag.

2.5 Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Skolbibliotekets verksamhet omfattas av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen. Uppgifter om elevers lån, sökvanor och läsning är därför skyddade. Det innebär att de bara får hanteras av skolbibliotekarier eller annan skolpersonal som behöver uppgifterna i sitt arbete.

3. Definition av och ändamål för skolbiblioteken i Malmö

Här tydliggörs vad ett skolbibliotek är, vilka ändamål det har och vilken betydelse det kan ha för elevers lärande, delaktighet, samt språkliga och kulturella utveckling. Kapitlet innehåller både styrande delar som utgår från skollagstiftning och biblioteksuppdraget, samt beskrivningar som illustrerar hur skolbibliotekets roll kan konkretiseras i praktiken.

Innehållet är uppdelat i följande delar:

- Definition av skolbibliotekets innebörd (3.1)
- Skolbibliotekets stödfunktion (3.2)
- Samverkan för elevers lärande och läsning (3.3)
- Skolbibliotekets ändamål inom läsning, MIK, demokrati och kultur (3.4)

Tillsammans utgör dessa avsnitt en ram för hur skolbiblioteket kan utvecklas som en integrerad och meningsfull del av skolans pedagogiska verksamhet.

3.1 Vad är ett skolbibliotek?

Skolbiblioteket är en integrerad del av skolans utbildningsuppdrag och omfattar både det fysiska rummet, dess innehåll och den pedagogiska verksamheten. Enligt bibliotekslagen ska skolbiblioteket främja intresse för bildning och fungera som en plats för självständigt utforskande, personlig utveckling och yttrande- och åsiktsfrihet. Här kan elever läsa på sina egna villkor, möta olika perspektiv och hitta sin väg in i litteraturen.

Skolbiblioteket är en trygg mötesplats som erbjuder lugn, studiero och möjlighet till avkoppling. Genom skolbibliotekariens närvaro och engagemang skapas relationer som bidrar till en inkluderande och välkomnande miljö.

Beståndet hålls uppdaterat och aktuellt genom regelbundna inköp och gallring. Beståndet är välorganiserat och hanteras i det gemensamma bibliotekssystemet Quria. Katalogen bygger på nationella metadatastandarder och materialet klassificeras utifrån en kombination av Dewey för facklitteratur och ett klartextsystem för skönlitteratur vilket är en ofta använd praxis. Den gemensamma katalogen gör det enkelt för biblioteken att låna material från varandra för att kunna tillgodose sina användares behov även om en titel saknas i det egna beståndet.

Miljön utformas med elevernas perspektiv i fokus, med inspirerande läsplatser, tydlig skyltning och representativ exponering. Öppettiderna anpassas efter skolans verksamhet och elevernas behov för att göra skolbiblioteket tillgängligt och elevnära.

3.2 Skolbibliotekets stödfunktion

Enligt bibliotekslagen ska bibliotek ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter. I skolbibliotekets verksamhet kan detta innebära att:

- **elever med funktionsnedsättning** har tillgång till talböcker, lättläst litteratur och digitala verktyg, samt ett tillgängligt biblioteksrum med tydlig struktur. Skolbibliotekarien har registrerarbehörighet i Legimus och samarbetar med elevhälsa.
- **elever med annat modersmål** än svenska har möjlighet att ta del av litteratur på olika språk och få stöd i sin språk- och läsutveckling genom exempelvis språkstödande material, mångspråksböcker och läsfrämjande aktiviteter. Samarbete med modersmåls lärare och

studiehandledare kan bidra till att stärka både språk- och identitetsutveckling.

- **nationella minoriteter** har tillgång till litteratur på minoritetsspråk samt får möta berättelser, kulturarv och erfarenheter kopplade till sin identitet, genom till exempel böcker, temadagar och utställningar.

3.3 Samverkan för elevers lärande och läsning

En välfungerande skolbiblioteksverksamhet bygger på samverkan mellan olika professioner inom skolan. Samarbete mellan skolbibliotekarie, pedagoger, skolläda, elevhälsa och fritidshem är en förutsättning för att skolbiblioteket ska bli en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet. Samverkan kan ske genom:

- gemensam planering, genomförande och utvärdering av insatser och aktiviteter
- skolbibliotekariens deltagande i relevanta möten som till exempel APT, ämneslagsträffar och planeringsdagar.

Skol- och folkbibliotek kan genom gemensamma läs- och skrivfrämjande insatser stärka barns och ungas läsning. Kommunövergripande samverkan ger elever tillgång till folkbibliotekens resurser och verksamhet.

3.4 Skolbibliotekets ändamål: läsning, medie- och informationskunnighet, demokrati och kultur

Skolbibliotekets ändamål regleras i både skollagen och bibliotekslagen och kan sammanfattas i fyra centrala områden: läsning, medie- och informationskunnighet, demokrati och kultur.

I följande avsnitt behandlas vart och ett av dessa mer ingående.

3.4.1 Skolbibliotekets uppdrag att främja läsning

Skolbibliotekets läsfrämjande uppdrag rymmer flera delar och här lyfts några av de centrala:

- Ge läsupplevelser

Skolbiblioteket är en plats för läsupplevelsen där elever kan upptäcka glädjen i att läsa, känna igen sig eller möta en ny värld. Högläsning har en viktig roll i att skapa gemensamma upplevelser och ge tillgång till texter som annars kan vara svåra att nå.

- Tillgängliggöra och synliggöra litteratur

Att tillgängliggöra och synliggöra litteratur handlar om att skapa möten mellan elever och böcker. Detta genom att erbjuda ett brett och varierat utbud av litteratur, samt genom inspirerande exponeringar, bokprat eller andra läsfrämjande aktiviteter.

- Samtala och reflektera kring det lästa

Genom sociala aktiviteter som exempelvis bokklubbar eller boksamtalsgrupper får elever möjlighet att dela gemensamma upplevelser, utbyta tankar och träna på att samtala, reflektera och tolka texter tillsammans med andra.

- Vägleda och inspirera genom bred kunskap om barn- och ungdomsböcker

Skolbibliotekarien kan med sin breda kunskap om barn- och ungdomslitteratur vägleda, inspirera, stötta och utmana varje elev.

- Skapa gemensam läsande kultur på skolan

Skolbiblioteket kan spela en viktig roll i att tillsammans med pedagogerna utveckla en hållbar och inkluderande läskultur som genomsyrar skolans vardag. Detta kan innefatta samarbete kring lässtrategier, gemensamma läsfrämjande insatser. Schemabrytande aktiviteter, såsom berättardagar, firande av exempelvis Världsbokdagen eller författarbesök, kan fungera som förstärkande inslag inom ramen för ett långsiktigt arbete.

- Ge plats för skrivande

Läsfrämjande arbete kan också omfatta aktiviteter där skrivande får ta plats genom till exempel skrivövningar, skrivartävlingar och poesiverkstäder. På detta sätt kan elever också få uttrycka sig i text och utvecklas som skribenter.

- Stärka värdegrundsarbetet genom litteratur

Skolbiblioteket kan bidra till skolans värdegrundsarbete för att stärka elevers sociala och emotionella förmågor, genom att välja böcker som öppnar upp för samtal om livsfrågor, relationer och etik.

3.4.2 Skolbibliotekets uppdrag att främja medie- och informationskunnighet (MIK)

Att främja medie- och informationskunnighet handlar om att ge elever redskap att förstå hur och varför information skapas och sprids, att förhålla sig källkritiskt och att eleverna kan kommunicera och skapa innehåll på ett ansvarsfullt sätt. Genom handledning och insatser i MIK bidrar skolbiblioteket till att eleverna blir medvetna, ansvarstagande och reflekterande medieanvändare.

I ett digitalt landskap där personuppgifter, bilder, åsikter snabbt kan spridas, behöver elever också kunskap om nätsäkerhet för att värna sin egen och andras integritet. Med MIK kommer också möjligheter att uttrycka sig kreativt, samarbeta med andra, skapa ny kunskap och delta i samhället. Det handlar om att förstå både risker och möjligheter.

En arbetsgrupp av skolbibliotekarier och utvecklingssekreterare har arbetat fram en progressionsplan inom MIK från förskoleklass till åk 9, som visar hur elevernas kunskaper inom MIK kan utvecklas över tid. Den publiceras på *Malmö delar* under 2026 och omfattar informationssökning, källkritisk, upphovsrätt och nätsäkerhet, med AI integrerad i samtliga områden.

3.4.3 Skolbibliotekets uppdrag att främja värdegrund och demokrati

Skolbiblioteket ska vara en trygg, inkluderande och tillgänglig plats som speglar och stärker skolans värdegrund. Genom litteratur, aktiviteter och bemötande synliggörs värden som allas lika rättigheter, jämställdhet, empati och respekt. Bokbeståndet erbjuder olika perspektiv, så att eleverna ges möjlighet att möta berättelser som både speglar deras egen verklighet och vidgar förståelsen för andra. Att få möta olika röster och livsberättelser är centralt i ett demokratiskt samhälle där vi lever med våra olikheter.

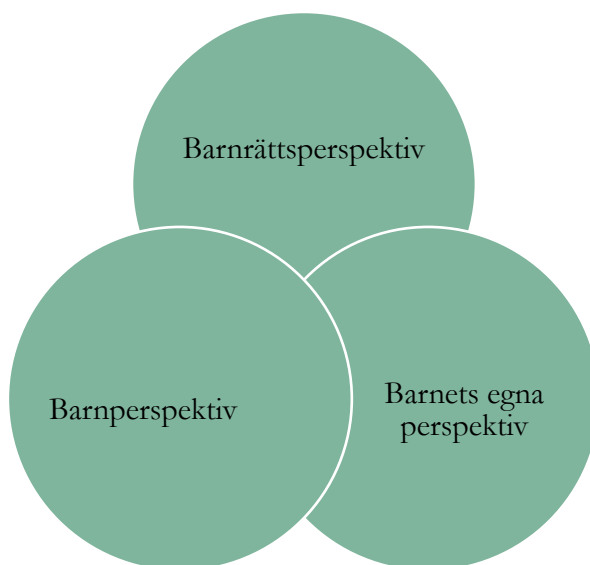
Arbetet med läsning och medie- och informationskunnighet är en viktig del av värdegrunds- och demokratiuppdraget. Genom läsning utvecklar eleverna språk, förståelse och förmåga att reflektera över sig själva och sin omvärld. Genom MIK tränas de i att söka, värdera och tolka information, vilket stärker deras kritiska tänkande och demokratiska delaktighet.

Genom att låta elever vara med i biblioteksråd eller liknande, bokval och aktiviteter får de vara delaktiga och ta ansvar. På så sätt blir skolbiblioteket också en plats där eleverna ges inflytande, blir lyssnade på och där demokrati praktiseras i vardagen.

3.4.3.1 Barnrättsperspektiv, barnperspektiv och barnets eget perspektiv

I skolbibliotekets vardag kan rutiner, regler och rättigheter ibland stå i konflikt med varandra, till exempel i frågor om sekretess, tillgång till material eller hantering av ej återlämnade böcker. Genom att låta tre perspektiv samspela kan skolan fatta beslut som både respekterar barns rättigheter, tar hänsyn till deras behov och låter deras röster bli hörda.

- **Barnrättsperspektivet** utgår från barnkonventionen och handlar om att alla beslut och insatser ska ta hänsyn till barns rättigheter.
- **Barnperspektivet** innebär att vuxna försöker förstå och tolka barns behov, förutsättningar och intressen utifrån sin professionella kunskap.
- **Barnets perspektiv** handlar om att lyssna till barnets egna tankar, erfarenheter och åsikter.

3.5.4 Skolbibliotekets uppdrag att främja kulturell verksamhet

Skolbiblioteket ska bidra till att elever får tillgång till olika berättelser, konst och kreativt skapande. I linje med bibliotekslagen ska det främja intresset för kulturell verksamhet och ge elever möjlighet att både uppleva och själva skapa kultur. För skolbiblioteksverksamheten kan detta innebära att:

- erbjuda ett brett utbud av böcker och medier som speglar olika språk, kulturer och perspektiv.
- skapa kulturmöten genom bokprat, författarbesök, utställningar eller samarbeten med kulturaktörer.
- ge elever möjlighet att själva vara kreativa till exempel genom skrivande, drama, skapande och digitalt berättande.
- arbeta för att alla elever får likvärdig tillgång till kulturupplevelser som stärker språk, identitet och delaktighet.

På många skolor är skolbibliotekarien även kulturombud och håller kontakt med kulturaktörer, initierar samarbeten och arrangerar aktiviteter som författarbesök, utställningar och läsfrämjande projekt. Genom att kombinera rollerna stärks skolans kulturliv och ger eleverna fler möjligheter att möta och skapa kultur.

4. Mål, indikatorer och uppföljning

Skolbiblioteksplanen utgår från Malmö stads biblioteksplan 2022–2027 och konkretiserar de mål som gäller för skolbiblioteksverksamheten. Fokus ligger på tre utvecklingsområden:

- likvärdighet och jämlikhet
- behov och rättigheter
- samverkan och hållbarhet

Varje utvecklingsområde innehåller ett övergripande mål, indikatorer som beskriver vad måluppfyllelse innebär i praktiken samt hur de ska följas upp.

4.1 Utvecklingsområde: Likvärdighet och jämlikhet

Mål:

Alla elever i Malmö ska ha likvärdig tillgång till en kvalitativ skolbiblioteksverksamhet bemannad med fackutbildad bibliotekarie eller motsvarande, som främjar läsning, MIK, kultur och demokratiska värden.

Indikatorer:

- Alla skolor har ett skolbibliotek med ändamålsenlig bemanning och rätt kompetens i enlighet med gällande lagkrav.

- Varje skola har en lokal skolbiblioteksplan som beskriver hur skolan arbetar för att uppnå ändamålen med skolbiblioteket
- Skolbiblioteket ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete.
- Rektorer har kunskap om skolbibliotekets uppdrag och möjligheter. Vid behov finns processtöd, vägledning och stödmaterial från förvaltningen.

Uppföljning:

Rektor ansvarar för att en lokal skolbiblioteksplan tas fram och att skolbiblioteksverksamheten utvärderas årligen som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

På förvaltningsnivå ansvarar utvecklingssekreterare för skolbibliotek för att processtöd för skolbiblioteksutveckling finns tillgängligt, både på Komin-sidan om skolbibliotek och vid behov genom vägledning och individuellt stöd till skolor.

Skolbiblioteken följs upp genom förvaltningens systematiska kvalitetsarbete utifrån en kartläggning som genomförs årligen.

4.2 Utvecklingsområde: Behov och rättigheter

Mål:

Alla elever känner delaktighet, inkludering och representation i skolbibliotekets verksamhet och innehåll.

Indikatorer:

- Eleverna ges inflytande över skolbibliotekets verksamhet genom till exempel biblioteksråd, dialoger eller enkäter, samt möjlighet att påverka urvalet av böcker, andra medier och aktiviteter.
- Skolbiblioteket är en trygg och tillgänglig plats där alla elever känner sig välkomna och respekterade.
- De lokala biblioteksplanerna på skolorna beskriver hur skolbiblioteket stöttar de prioriterade grupperna: elever med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och elever med annat modersmål än svenska.

Uppföljning:

På skolnivå ansvarar rektor för att skolbibliotekets arbete med tillgänglighet, delaktighet och värdegrund följs upp inom det systematiska kvalitetsarbetet, exempelvis genom elevundersökningar, biblioteksråd eller analys av den lokala skolbiblioteksplanen.

På förvaltningsnivå ansvarar utvecklingssekreterare för skolbibliotek för att en årlig kartläggning om skolbibliotek genomförs. Kartläggningen, tillsammans med analys av skolornas kvalitetsarbete, används för att bedöma utvecklingen av likvärdighet, tillgänglighet och elevinflytande. Resultaten ligger till grund för fortsatt utveckling och riktat stöd till skolor och skolledare.

4.3 Utvecklingsområde: Samverkan och hållbarhet

Mål:

Skolbiblioteken ska utvecklas i takt med skolans och stadens utveckling och tillsammans med folkbibliotek och andra aktörer gemensamt arbete för lärande, läsning och demokrati.

Indikatorer:

- Skolbibliotek är en integrerad del av lärmiljön i nybyggda skolor.
- Skolbiblioteket är en integrerad del av skolans hela verksamhet och utvecklas i samspel mellan olika professioner.
- Kommunövergripande samarbeten mellan skola och folkbibliotek finns, och gemensamma insatser genomförs för att tillsammans stärka barns och ungas läsning.
- Kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte mellan skol- och folkbibliotekarier genomförs.

Uppföljning:

Rektor ansvarar för att inom skolans kvalitetsarbete följa upp hur skolbiblioteket används och utvecklas som en del av skolans pedagogiska helhet.

På förvaltningsnivå ansvarar utvecklingssekreterare för skolbibliotek för uppföljning av nybyggda skolors skolbibliotek, kommunövergripande samarbeten och gemensamma utvecklingsinsatser. Resultaten dokumenteras och används i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

5. Ansvarsfördelning

I det här avsnittet beskrivs ansvarsfördelningen mellan de olika rollerna i Malmö stads skolbiblioteksverksamhet.

5.1 Rektors ansvar

Rektor har ansvar för att skolbiblioteket är en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet och att det används som en del i undervisningen och verksamheten.

Rektor ansvarar för:

- likvärdig tillgång till skolbiblioteksverksamhet

Rektor tydliggör att all personal i skolans samtliga verksamheter förväntas använda skolbibliotekets resurser och kompetens. På så sätt blir skolbiblioteket en del av hela skolverksamheten, vilket stärker likvärdigheten och gör att alla elever får tillgång till bibliotekets möjligheter och stöd.

- att ge skolbibliotekarien möjlighet till kompetensutveckling

Rektor ansvarar för att skolbibliotekarien ges tid och möjlighet att delta i fortbildning och kollegiala forum, under förutsättning att dessa möter skolans behov och kan omsättas i den egna verksamheten.

- skolbibliotekarien har läs- och planeringstid

Rektorn ansvarar för att skolbibliotekarien får avsatt tid för både läsning och planering. Lästid för att hålla sig uppdaterad om ny barn- och ungdomslitteratur och planeringstiden för att förbereda läsfrämjande aktiviteter och samarbeta med lärare.

- skapa förutsättningar för skolbibliotekarie och pedagoger kan samarbeta

Rektorn ansvarar för att samarbete mellan skolbibliotekarie och pedagoger blir en naturlig del av skolans organisation. Det innebär att avsätta tid för gemensam planering, samt att inkludera skolbibliotekarien i skolans arbetsgrupper och möten.

- upprätta en lokal skolbiblioteksplan

Planen tas fram i samverkan mellan rektor och skolbibliotekarie, där rektor kan delegera det praktiska arbetet till skolbibliotekarien. Uppföljning och

utvärdering av planen sker årligen tillsammans med berörd personal inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

- informera skolbibliotekssamordnare om förändringar

Rektorn meddelar skolbibliotekssamordnare vid förändringar i skolbibliotekets bemanning, för att förvaltningen ska få en samlad bild av skolbiblioteksverksamheten i kommunen.

5.2 Skolbibliotekariens ansvar

Skolbibliotekarien har det professionella ansvaret för att skolbiblioteket fungerar som en tillgänglig, relevant och pedagogiskt integrerad verksamhet.

Skolbibliotekarien ansvarar för:

- planering, utveckling och samarbete

Skolbibliotekarien planerar, följer upp och utvecklar skolbiblioteket i samverkan med skolledning och personal. En central del av uppdraget är att samarbeta med lärare för att integrera skolbibliotekets resurser och kompetens i undervisningen. Genom gemensamma aktiviteter bidrar skolbibliotekarien till elevernas medie- och informationskunnighet, läsförmåga och intresse för litteratur samt till skolans värdegrunds- och demokratiarbete.

- resurser och mediebestånd

Skolbibliotekarien ansvarar för ett aktuellt och varierat mediebeståndet som speglar elevernas olika behov, språk och intressen. Arbetet omfattar bland annat inköp, gallring och exponering av litteratur. Skolbibliotekarien håller sig uppdaterad om barn- och ungdomslitteratur för att inspirera och vägleda elever i deras läsning.

- tillgänglighet och inkludering

Skolbibliotekarien arbetar för att skapa en trygg, öppen och inspirerande plats för alla elever. Prioriterade elevgrupper ges stöd genom tillgängliga medier, anpassade arbetssätt och samarbete med elevhälsa och pedagogisk personal.

- synliggöra skolbibliotekets verksamhet

Skolbibliotekarien ansvarar för att synliggöra skolbibliotekets verksamhet och möjligheter för elever, personal och vårdnadshavare. Det kan ske

genom informationsinsatser, skyltning, digital kommunikation eller gemensamma aktiviteter.

- elevinflytande och delaktighet

Skolbibliotekarien ansvarar genom exempelvis biblioteksråd, enkäter och elevmedverkan att eleverna ges möjlighet att påverka skolbibliotekets innehåll och utveckling, för att stärka deras delaktighet och inflytande.

- professionell utveckling och omvärldsbevakning

Skolbibliotekarien håller sig uppdaterad genom till exempel aktuell forskning och kollegiala forum, som Mötesplats Skolbibliotek. På så vis utvecklas skolbibliotekets arbete med läsning, MIK och demokratiarbete.

- ta fram en lokal skolbiblioteksplan

Skolbibliotekarien tar, tillsammans med rektor, fram en lokal handlingsplan för skolbiblioteket som utgår från skolans mål och behov. Planen beskriver hur arbetet med MIK och läsning ser ut och hur skolbiblioteket ska bidra till elevernas lärande och utveckling. Uppföljning och utvärdering sker årligen.

5.3 Lärarnas ansvar

Lärarna har ansvar för att skolbiblioteket används som en integrerad och naturlig del av undervisningen.

Lärare ansvarar för att:

- använda skolbiblioteket i undervisningen och i verksamheten

Lärare ansvarar för att använda skolbibliotekets resurser och skolbibliotekariens kompetens i sin verksamhet för att stärka elevernas lärande och läsutveckling. Skolbiblioteket ska vara en tillgång i alla ämnen och på alla stadier.

- samarbeta med skolbibliotekarien

Lärare samarbetar med skolbibliotekarie i planering, genomförande och uppföljning. De delger skolbibliotekarien information om till exempel arbetsområden, teman och projekt som de arbetar med för att skapa förutsättningar för skolbibliotekarien att bidra med relevant material, handledning och aktiviteter som stödjer undervisningen.

- arbeta för att skapa positiva attityder till läsning

Lärarna uppmuntrar och stödjer elevernas läsning, både i undervisningen och genom att skapa positiva attityder till läsning. I samverkan med skolbibliotekarien planerar de aktiviteter och arbetssätt som stärker elevernas läsengagemang, läsförståelse och förmåga att utvecklas som läsare.

- förståelse av skolbibliotekets möjligheter

Lärarna ansvarar för att sätta sig in i skolbibliotekets uppdrag för att använda skolbiblioteket på ett ändamålsenligt sätt. De introducerar även eleverna till skolbibliotekets möjligheter och uppmuntrar till ett självständigt, ansvarsfullt och nyfiket användande.

5.4 Elevernas ansvar

Eleverna är både användare och medskapare av skolbibliotekets verksamhet.

Eleverna ansvarar för:

- ansvarsfull användning av medier

Hantera böcker, digitala medier och annan utrustning varsamt och lämna tillbaka material i tid, så att alla får möjlighet att använda dem.

- delaktighet och inflytande

Bidra med synpunkter och idéer om skolbibliotekets utbud, aktiviteter och miljö. Elevernas erfarenheter och perspektiv är viktiga för att biblioteket ska vara relevant och tillgängligt.

- respekt för varandra

Visa hänsyn till andra elever och personal i biblioteket, så att det förblir en trygg, lugn och välkomnande plats för alla.

5.5 Förvaltningens stöd

Grundskoleförvaltningen har en övergripande roll i att skapa förutsättningar för en likvärdig och kvalitativ skolbiblioteksverksamhet.

Förvaltningen stödjer genom:

- gemensamt bibliotekssystem och systemstöd

För att skapa en likvärdig och välorganiserad skolbiblioteksverksamhet används ett gemensamt bibliotekssystem, för bland annat katalogisering,

sökning, statistik, reservationer och lån. Bibliotekspersonal använder bibliotekssystemet Quria och elever och lärare använder portalen Skolbibliotek Malmö för att på egen hand kunna söka i beståndet. Förvaltningens systembibliotekarier ger introduktion och stöd vid behov.

- att synliggöra skolbibliotekets möjligheter för skollärare

Förvaltningen arbetar för att öka skollärares förståelse för skolbibliotekets möjligheter och uppdrag. Det sker genom informationsinsatser, presentationer och forum där skolbibliotek lyfts fram.

- processtöd för skolbiblioteksutveckling

Skolor kan vid behov få processtöd i arbetet med att utveckla skolbibliotekets pedagogiska roll. Stödet anpassas efter skolans nuläge, resurser och behov, och genomförs i nära dialog med skolläring.

- främja skolbibliotekariers samarbete och professionella utveckling

Förvaltningen arbetar för att skapa förutsättningar för kollegiala forum och lärande som främjar erfarenhetsutbyte, inspiration och fördjupad kunskap om skolbibliotekets pedagogiska uppdrag.

- kartläggning och uppföljning av skolbiblioteksverksamheten

En årlig kartläggning av skolbibliotekens bemanning och organisation genomförs. Resultaten används för att analysera likvärdighet och identifiera utvecklingsbehov. Skolbiblioteksplanen ingår i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och följs upp i enlighet med detta.

6. Avslutande reflektion

Grundskoleförvaltningens vision *I varje elevs bästa skola* innebär att varje elev ska lyckas, lära utifrån sina förutsättningar och utveckla kunskaper, värden och färdigheter för ett aktivt liv med framtidstro. Skolbiblioteksplanen tydliggör hur skolbiblioteket bidrar till elevernas lärande, delaktighet och utveckling, och därmed till visionen om varje elevs bästa skola.

Malmö stad har kommit långt i utvecklingen av sina skolbibliotek, och många skolor har välfungerande verksamheter. Bemanning med fackutbildad bibliotekarie eller motsvarande har länge varit hög jämfört med andra storstäder och har sedan 2024 stärkts ytterligare. Det finns en stark grund att bygga vidare på för att alla elever i Malmö stad ska ha likvärdig tillgång till skolbibliotek av hög kvalitet.

Bilaga 1 – särskilda skäl för undantag från krav på skolbibliotek

Enligt 2 kap. 36 § skollagen ska huvudmannen redovisa skolor som saknar skolbibliotek på grund av särskilda skäl. I Malmö stad gäller detta för följande skola:

Sockerbruksskolan

Skolform: Anpassade grundskola

Antal elever: 23 elever (läsåår 25/26)

Sockerbruksskolan är en anpassad grundskola för elever med intellektuell funktionsnedsättning på tidig utvecklingsnivå och autism. Eleverna har generellt inget talat språk, utan kommunicerar genom tecken, föremål, bilder, gester och ljud. Enstaka elever använder ord och egna benämningar. Skolans fokus ligger på att utveckla kommunikativa strategier som gör det möjligt för eleverna att förstå och kommunicera med sin omgivning. Elevernas språkstimulans tillgodoses genom alternativa arbetssätt och anpassade material, såsom flanosagor.

Mot bakgrund av skolans låga elevantal, samt elevgruppens särskilda behov, bedömer huvudmannen att skolan omfattas av bestämmelsen om särskilda skäl.

Sockerbruksskolan har ett nära samarbete med det lokala biblioteket som de besöker och får även biblioteksbesök på skolan, bland annat för sagostunder. Bokbussen kommer till skolan en gång i månaden.

Bilaga 2 - Elevers perspektiv på skolbibliotek

Inför arbetet med skolbiblioteksplanen har samtal genomförts med elever från låg-, mellan- och högstadiet i Malmö. Syftet har varit att ta del av deras erfarenheter och tankar om skolbiblioteket.

Arbetet med elevrösterna utgår från barnkonventionen, särskilt artikel 12 om barns rätt att komma till tals i frågor som rör dem, men också artikel 13 om yttrande- och åsiktsfrihet, artikel 15 om rätt till inflytande och delaktighet, artikel 17 om tillgång till information samt artikel 31 om barns rätt till vila, fritid, lek och kultur.

Deras perspektiv har varit vägledande för innehållet i planen, och i texten nedan återges några av elevernas egna röster.

Skolbiblioteket

Eleverna beskriver skolbiblioteket som en lugn, trygg och trivsamt plats som skiljer sig från resten av skolmiljön. Det är en plats för lärande, fokus, vila och gemenskap, särskilt uppskattad av dem som är känsliga för ljud.

Elevröster:

Det som är bra med skolbiblioteket, det är att det är lugnt, en plats där det inte är så högljutt. Speciellt för de som tycker att det är jobbigt med allt ljud. Jag vet inte varför det är lugnare här, det bara är så.

Det är en perfekt plats att plugga på, till exempel om man ska ha prov så kan man plugga på rasten innan provet. Man kan fokusera bättre där.

Biblioteket är viktigt för man kan lära sig saker, och man kan bli bättre på att läsa och förbättra sitt språk.

Många upplever att det är lättare att läsa och koncentrera sig i biblioteket än i klassrummet, och att miljön bidrar till läslust och motivation.

Elevröster:

Vi vill läsa oftare i biblioteket, inte i klassrummet, här är det lugnt och skönt och bekvämare.

Det är bättre att låna böcker i biblioteket för där blir man sugen på att låna och läsa när man ser alla nya böcker. Jag gillade inte när bibliotekarien kom till klassrummet med en vagn med böcker, för det fanns inget jag gillade i vagnen.

Elever på högstadiet uttryckte önskan om bättre tillgänglighet, tydligare information om öppettider och att biblioteket ska vara öppet även under raster och på lunchen.

Elevröst:

Det borde inte vara stängt på rasterna och under lunch, och vi vill veta när det är öppet. Ibland så kommer man dit så är det stängt, man vet aldrig när det är öppet eller stängt.

Skolbiblioteksrummet och miljön

Eleverna vill att skolbiblioteket ska vara välorganiserat, mysigt och inbjudande, med tydliga hyllor, studieplatser och soffor eller sköna sittplatser där man kan läsa i lugn och ro. De uppskattar också bibliotek som erbjuder kreativa aktiviteter som ritande, spel, bokklubbar och läsprojekt.

Elevröster:

Det är viktigt att det är välorganiserat, då är det lätt att hitta det man vill ha.

Det är mysigt med soffor. Ett ställe där man kan plugga i lugn och ro, eller bara hänga och ta det lugnt.

Vi har bokklubb på eftermiddagen, vi har två olika, en för mellanstadiet och en för högstadiet. Det är bra att det är uppdelat.

Vi kan spela spel, som till exempel schack, och jag gillar det. Men ibland kan vissa spel göra så att det blir stökigt och det är inte bra.

De lyfter också vikten av att biblioteket inte ligger för avsides, eftersom det då riskerar att användas mindre. På vissa skolor upplevs ytan som för liten, vilket gör att biblioteket snabbt blir fullt.

Elevröst:

Biblioteket ligger liksom inte så bra till, lite långt bort, då är det kanske inte många som tar sig dit eller vet att det finns.

Skolbibliotekariens roll

När eleverna beskriver skolbibliotekariens roll återkommer ord som snäll, social, engagerad och kunnig. De betonar vikten av att bibliotekarien kan mycket om böcker, tipsar om nya titlar och skapar en välkomnande stämning. Eleverna uppskattar när bibliotekarien känner dem och vet vad de gillar att läsa.

Elevröster:

Det är viktigt att bibliotekarien har liksom passion för böcker, alltså läser mycket och kan mycket om böcker och kan tipsa.

Jag har haft samma bibliotekarie sen jag gick i f-klass så hon liksom känner mig och hon vet vad jag gillar för böcker. Jag läser mycket. Och hon kan tipsa om böcker som hon vet att jag gillar.

Det är viktigt att bibliotekarien är snäll och social annars blir det stelt.

Flera beskriver bibliotekarien som en vuxen man kan vända sig till om något känns svårt, en trygg person som ser eleverna.

Elevröster:

Alla vet vem bibliotekarien är och hon är ju liksom där. Om det hänt något kan det ibland vara lättare att prata med henne än läraren, för hon lyssnar alltid och förstår, även om hon har mycket att göra så lyssnar hon.

Hon fattar. Man kan prata med henne om allt möjligt, inte bara om böcker.

Det är ibland som att prata med en kurator, men i en annan miljö.

Delaktighet och inflytande

Eleverna uttrycker en tydlig vilja att vara mer delaktiga i bibliotekets verksamhet. De vill kunna påverka inköp av litteratur och miljö, till exempel genom biblioteksråd, önskelådor eller elevhjälp.

Elevröster:

Det som är bra med mitt bibliotek är att om det finns en populär bok, så kan man säga till bibliotekarien så köper hon in fler för ibland vill man läsa samma bok som sin kompis, samtidigt.

En gång ville jag ha en del i en serie som inte fanns, men så sa jag det till bibliotekarien och så beställde hon det. Det tyckte jag var bra.

Det borde finnas en låda där man kan önska böcker.

Vi har biblioteksråd, men jag skulle vilja att vi träffades oftare.

De berättar också om positiva exempel där deras idéer lett till förändringar, som målning och ny inredning. Delaktighet upplevs som meningsfullt och skapar engagemang och ansvar för biblioteket som gemensam plats.

Elevröst:

Vi fick vara med och göra om. Det blev ommålat och fick nya möbler och sånt, och dekoration. Det blev så fint och det var kul att göra om det.

Utbud av litteratur

När det gäller litteratur vill eleverna se ett brett och aktuellt utbud. Det är viktigt att det finns något för alla.

Elevröster:

Vill ha fler böcker på engelska för oss som är lite äldre. De som finns i biblioteket är inte så nya och det är mest för yngre. Jag vill också ha fler trendiga böcker, alltså såna som blir typ virala.

En sak som är bar med vårt bibliotek är att vi har böcker på många språk, till exempel på spanska, engelska och arabiska.

Det bästa med mitt skolbibliotek är att vi har många olika böcker, och många roliga böcker.